

Jaarverslag 2025

Universitaire
Bibliotheken
Leiden



**Universiteit
Leiden**

Universitaire Bibliotheken Leiden

Voorwoord

Wie in 2025 de universiteitsbibliotheek bezocht, moest in beide verdonkerde hallen manoeuvreren tussen grote bouwstallages. De prominente lichtkoepels in de noord- en zuidhal werden na veertig jaar vervangen door een duurzaam alternatief. Inmiddels zijn de stallages afgebroken en genieten onze bezoekers en medewerkers van het verbeterde binnenklimaat, de aangename lichtinval en de afwezigheid van de vele emmers die voorheen de regen uit de lekkende koepels opvingen. De verbouwwerkzaamheden, die in nauwe samenwerking met het vastgoedbedrijf van de universiteit zijn uitgevoerd, vormden het sluitstuk van een veelomvattend duurzaamheidsproject.

Door kantoren op de begane grond van de universiteitsbibliotheek om te bouwen tot publieke ruimtes kunnen onze bezoekers volop gebruik maken van een aantal gewilde faciliteiten. De nieuwe Learning Zone met verschillende zalen heeft flexibele mogelijkheden voor onderwijs alsook additionele ruimtes voor werkgroepen en overleg. Het nieuwe Kartini Auditorium is essentieel voor de maatschappelijke rol van de Universitaire Bibliotheken Leiden (UBL) en wordt inmiddels intensief gebruikt voor lezingen en andere

publieksevenementen. Daarnaast heeft het plein voor de universiteitsbibliotheek een compleet ander aanzien gekregen door nieuwe beplanting en zitjes onder de bomen waar onze bezoekers aangenaam kunnen pauzeren.

De uitvoering van ons huidige UBL-meerjarenbeleidsplan *Open for all* (2024-2028) is geëvalueerd en loopt volgens plan. Een aantal voorbeelden.

Zowel landelijk als binnen de universiteit ondersteunt de UBL het beleid van open science. Zo werken we aan een herijking van het open access-publicatiebeleid. Een eerste stap hierin is het Strategisch Publicatieraamwerk dat de universiteit heeft vastgesteld en dat nu door de verschillende wetenschappelijke instituten wordt uitgewerkt tot een publicatiestrategie, een proces dat de UBL ondersteunt en coördineert. Begin 2025 trad ook de nieuwe Leidse Regeling Werkgeversauteursrecht in werking. Een landelijk en universitair traject waaraan de UBL een belangrijke bijdrage heeft geleverd. Om de regeling bredere bekendheid te geven gaven we in 2025 diverse workshops en organiseerden we samen met de Universiteit Utrecht een symposium.

In 2025 publiceerden we een nieuw collectiebeleidsplan dat een overzicht biedt van de wijze waarop de UBL op dit moment zorg draagt voor het vormen, beheren en beschikbaar stellen van de collectie en van de keuzes die daarbij zijn gemaakt; en dat een agenda vastlegt voor de periode 2025-2030 om uitdagingen met betrekking tot de UBL-collectie te adresseren en prioriteiten te stellen.

Met grote inzet van onze medewerkers werden in 2025 omvangrijke projecten rond de vernieuwing van onze catalogus en de repository-infrastructuur uitgevoerd. Achter de schermen werken we aan een duurzame toegankelijkheid van onze digitale assets (Digital Collections, Scholarly Publications en Student Theses). Verder zijn we gestart met de exploratie van verschillende AI-ontwikkelingen en toepassingen binnen onze organisatie.

De bezuinigingen op het hoger onderwijs hebben uiteraard ook effecten gehad op de UBL, onze dienstverlening en de collectie. Een aantal vacatures werden niet of beperkt ingevuld en dienstverlening rond de levering van materiaal en proefschriften werd versoerd. Vanwege de bezuinigingen op collectiebudgetten hebben we in nauw overleg met faculteiten een aantal abonnements op databases, tijdschriften en series opgezegd.

Dankzij een aantal schenkers en de Vrienden van de UBL konden we mooie aanwinsten voor onze collectie verwerven. De UBL is de gulle gevers en onze actieve Vrienden Stichting zeer erkentelijk voor hun ondersteuning.

Dankzij onze sponsors konden we 20 internationale fellows en gastonderzoekers voor een periode van maximaal drie maanden verwelkomen en hun onderzoek ondersteunen, waarbij zij gebruik maken van onze befaamde collectie. Het Scaliger Instituut, dat inmiddels 25 jaar bestaat, is gedurende deze periode hun thuisbasis. Wij zijn de sponsors die deze fellowships mogelijk maken zeer dankbaar: Uitgeverij De Gruyter Brill, de Vera Gottschalk-Frank Stichting, de Isaac Alfred Ailion Stichting, de Juynboll Stichting, Uitgeverij Elsevier, Mw. H.M.A. Drewes, het Robert van Gulik Fonds en het Lingling Wiyadharmha Fonds.

Kurt De Belder
Bibliothecaris van de Universiteit
Directeur Universitaire Bibliotheken Leiden



Inhoud

- 2** Voorwoord
- 5** Verbouwingen
- 9** Onderzoek
- 14** Onderwijs
- 21** Collectie
- 35** Maatschappelijke rol
- 48** Organisatieontwikkeling
- 56** Financieel overzicht
- 57** Cijfers 2025



Verbouwingen

Verduurzamen en nieuwe faciliteiten

De UBL werkt aan de verduurzaming van de universiteitsbibliotheek. In 2024 zijn alle ramen vervangen door duurzame nieuwe beglazing. Aansluitend is in 2025 gestart met de vervanging van beide doorzichtige koepels en de lichtstraat tussen beide vides. De installaties voor luchtbehandeling en verwarming werden eveneens vervangen. Met deze aanpassingen is de universiteitsbibliotheek gereed voor aansluiting op een warmte- en koudeopslag (WKO) en kan het gebouw volledig van het gas af. Al deze werkzaamheden zijn inmiddels in 2026 afgerond.

In de universiteitsbibliotheek zijn op de begane grond twee grote verbouwingen voltooid. De volledig nieuwe Learning Zone voor medewerkers en studenten bestaat uit groepsruimtes met presentatieschermen. Naast zes zalen, die apart te reserveren zijn maar ook kunnen dienen als breakout-rooms voor grotere groepen, beschikt de Learning Zone ook over een multifunctionele zaal en een lounge-ruimte.

Op de begane grond in de noordvleugel is het Kartini Auditorium in gebruik genomen. Deze zaal is bestemd voor publieksevenementen als lezingen en boekpresentaties en beschikt over technische faciliteiten voor film- en podcastopnames, een podium en licht- en geluidstechniek.

Naast deze verbouwingen onderging het plein voor de universiteitsbibliotheek een ware metamorfose. Het 'stenig' plein met fietsparkeerplekken bij de ingang van de universiteitsbibliotheek is getransformeerd in een groene oase met zitjes en veel plaats voor inheemse schaduwplanten en bomen. Al dit groen zorgt, naast ontspanning en verkoeling rondom het gebouw, ook voor het vergroten van de biodiversiteit en het welzijn van flora en fauna in de omgeving.



Vorbereiding verbouwing Medische Bibliotheek

Dit jaar zijn de planvorming en voorbereidingen gestart voor een grondige herinrichting van de Walaeus Bibliotheek. Het LUMC en de UBL werken hierin samen. In het hernieuwde gebied komen 225 studieplekken beschikbaar met ruimte voor de collectie, groepsworkplekken en kantoorruimte voor bibliotheekmedewerkers. Oplevering van de nieuwe Walaeus Bibliotheek wordt verwacht in 2028.



A group of four people are seated around a white table in a meeting room. In the background, a large screen displays a presentation slide with a blue header and white text. The slide text includes "Your advice to me as a student?" and "And your critical feedback / remarks on the criteria". Below this, it says "Through the world at Leiden University". The people are engaged in discussion; one woman on the left is resting her chin on her hand, another woman in the center is writing on a notepad, and a woman on the right is also resting her chin on her hand. A dark jacket is draped over a chair in the foreground.

Onderzoek

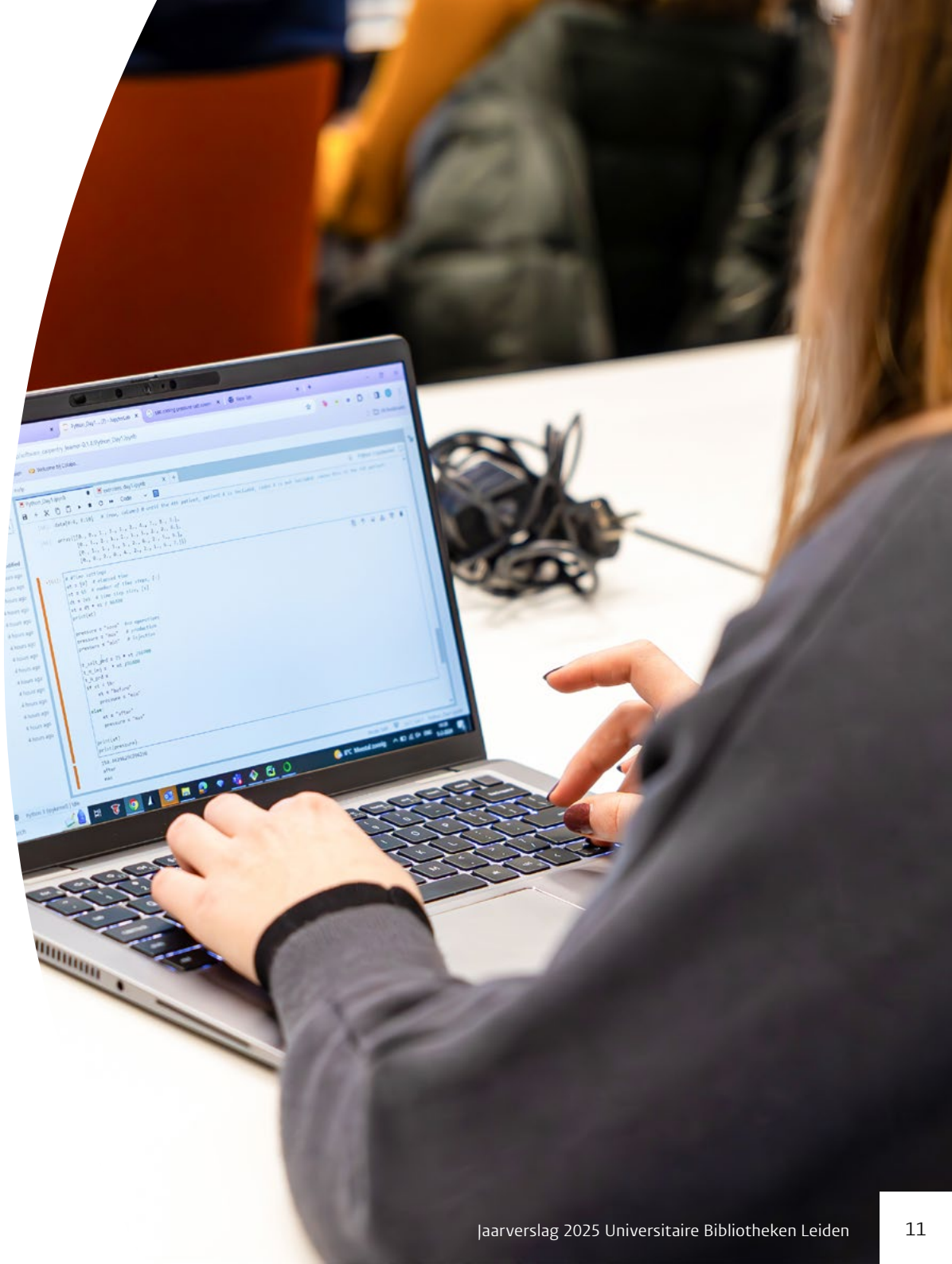
Publicatiebeleid

In 2025 heeft Universiteit Leiden haar eerste Strategisch publicatieraamwerk vastgesteld. Het doel van dit raamwerk is om faculteiten en instituten in staat te stellen om op een goed onderbouwde, systematische wijze beleidskeuzes te maken in lijn met open science-principes. Het is gericht op uitdagingen in het huidige publicatielandschap, zoals transparantie en financiële duurzaamheid.

Met het strategisch publicatieraamwerk zet Universiteit Leiden een belangrijke nieuwe stap om open science tot de norm te maken. Om het raamwerk te implementeren zal binnen de universiteit ieder wetenschappelijk instituut een publicatiestrategie ontwikkelen. Zij worden daarbij bijgestaan door de UBL, die het implementatietraject ook zal coördineren. Ter ondersteuning van dit proces is een Leidraad Implementatie Publicatiestrategie ontwikkeld.

Auteursrecht

Begin 2025 trad de nieuwe Leidse Regeling Werkgeversauteursrecht in werking. Leiden is daarmee de eerste universiteit in Nederland die het UNL-rapport inzake Harmonisatie Auteursrecht heeft doorgevoerd. Op het gebied van auteursrecht zijn in 2025 diverse workshops gegeven, waaronder de workshop 'Copyright and Open Access for PhDs'. Op 18 februari 2025 organiseerden we samen met de Universiteit Utrecht het symposium 'Authors and Rights in Publishing'.



FAIR data

Het belang van duurzaam en FAIR opslaan van data is van groot belang in de wetenschap. In juni 2025 zijn we gestart met het project 'Dotting the I in FAIR' dat datainteroperabiliteit aan de Universiteit Leiden op een hoger niveau zal tillen. Het project is mogelijk gemaakt door een NWO-subsidie voor vier jaar.

De UBL neemt deel aan het project 'FAIR AI Attribution Framework'. Hierin wordt in samenwerking met onder andere GO FAIR een machineleesbaar en controleerbaar raamwerk ontwikkeld, dat AI-transparantie mogelijk maakt voor onder andere academische publicaties.

De UBL draagt op verschillende manieren bij aan de open science-ambities van de universiteit. Dit doen we door halfjaarlijkse open access-rapportages en ORCID-analyses met waardevolle inzichten in het publicatiegedrag van Leidse onderzoekers. In 2025 hebben we bijgedragen aan het universitaire DataKompas, waarin de cijfers uit de open access-rapportages zijn opgenomen. Daarmee helpen we mee aan het ontwikkelen van evidence-informed beleid, een belangrijk onderdeel van het Leidse open science-programma.



Research datamanagement

Wat is een verantwoorde manier om met onderzoeksdata om te gaan? Samen met de faculteiten hebben we trainingen en workshops gehouden voor promovendi, waaronder 'Practical methods for implementing FAIR data'. Samen met de faculteiten ondersteunen we de publicatie van datasets in het institutionele data repository DataverseNL.

Het meerjarige project 'Beyond Personal Data: Training in hard-to-share data for early career researchers in the SSH' is in 2025 succesvol afgerond. Binnen dit NWO-gefinancierde project organiseerden we drie workshops en publiceerden we drie richtlijnen ('guides') over verschillende typen hard-to-share data.

Trainingen en workshops

Om de kennis over open science te bevorderen organiseerden we workshops, events en trainingen zoals 'How to Write a DMP'. Op het gebied van open access werd de cursus 'Copyright and Open Access for PhDs' georganiseerd. In samenwerking met de TU Delft en de Erasmus Universiteit verzorgden we tweemaal de cursus

'Data Analysis' die in totaal door 55 deelnemers zijn bijgewoond.

Datastewards bij de faculteiten worden door de UBL ondersteund. Tijdens de landelijke DCC (Digital Competence Centre) Training Days gaven we voor datastewards de volgende trainingen:

- Basic principles of Linked Open Data & SPARQL
- Practical methods for implementing FAIR data in research
- Academic AI tools
- Hard-to-share non-personal data

Tijdens de Nationale Open Science Week van 22 tot 26 september 2025 bezochten we faculteiten, waar we onderzoekers informeerden over verschillende aspecten van open science. Bij de faculteit FSW hebben we niet alleen bijgedragen aan de organisatie van de evenementen, maar ook een workshop verzorgd over publicatiedilemma's en het strategisch publicatieraamwerk. In 2025 organiseerden we in juni de CDS Summer Training Week over allerlei aspecten van digital scholarship.



Onderwijs

Library Unlocked

We helpen de beginnende student graag bij het gebruik van onze diensten voor onderwijs en onderzoek. In augustus 2025 introduceerden we het nieuwe concept Library Unlocked, als duurzame opvolger van de jaarlijkse campagne Get Started. Dit concept sluit beter aan bij de open en toegankelijke identiteit van de bibliotheek en is inzetbaar op verschillende momenten gedurende het academisch jaar. In de eerste maanden van het collegejaar ligt de focus op het verwelkomen en wegwijs maken van nieuwe studenten. We waren zichtbaar tijdens de El Cid-informatiemarkt en via de Pop-Up Library op faculteiten.

Informatievaardigheid

Informatievaardigheid van studenten is een van de basis-academische vaardigheden. Wij streven ernaar alle groepen binnen de universiteit kwalitatief hoog onderwijs aan te bieden om deze vaardigheid verder te ontwikkelen. Ons aanbod passen we op de verschillende niveaus aan; van studenten die voor de eerste keer de bibliotheek of een wetenschappelijke database gebruiken tot studenten die gebruik maken van onze paper clinics voor hun scriptie. Ook promovendi en andere onderzoekers ondersteunen we op het gebied van informatievaardigheid. We creëren lesmateriaal en begeleiden docenten om het onderwijs in informatievaardigheid zo goed mogelijk te geven. Onze medewerkers staan ook zelf voor groepen studenten om lessen in informatievaardigheid te verzorgen.



Onze medisch informatiespecialisten ondersteunen ook bij literatuuronderzoek. Met iedere onderzoeker bij het LUMC die hiervan gebruik maakt wordt de onderzoeksvraag geanalyseerd, besproken welke (medische) databases nodig zijn voor een uitgebreide zoekactie en wordt deze samen met de onderzoeker uitgevoerd. In 2025 werden 620 verzoeken tot literatuuronderzoek opgepakt.

Daarnaast ondersteunen we het onderwijs en onderzoek binnen de Universiteit Leiden door het optimaal toegankelijk maken van informatie. Zo geven onze vakreferenten advies op maat over bibliotheekgerelateerde zaken als systematische reviews en het gebruik van referentie managers. Onze medewerkers van Bijzondere Collecties dragen bij aan het onderwijs met hun kennis over de objecten in onze collectie.

In 2025 is een start gemaakt met het herschrijven van het kader informatievaardigheid. Hierin is uitgewerkt wat het onderwijs aan de UBL inhoudt, welke leerdoelen en aanbevelingen daarbij gehanteerd worden en in welk (les)aanbod dat resulteert.



Onderwijsinnovatie

De UBL neemt deel aan diverse universiteitsbrede trajecten om de innovatie in het onderwijs te stimuleren: er is meegeschreven aan de Grassfields aanvraag Skill'Ed, de stimuleringsregeling GetConnected en we nemen deel aan het universitaire Sleutelteam dat de link is naar het Nationaal Groeifondsprogramma Npuls.

Leermaterialen

Over uiteenlopende onderwerpen gerelateerd aan studie en onderzoek bieden we studiehandleidingen aan. Deze subject guides zijn raadpleegbaar via onze website. In 2025 organiseerden we brainstormsessies met studenten en medewerkers en op basis van de feedback herschreven we de subject guide over open leermaterialen. Deze leermaterialen, beter bekend als Open Educational Resources (OER), zijn gratis toegankelijke, herbruikbare leermaterialen in verschillende vormen als tekstboeken, presentaties en educatieve video's.





Collegeplanken

Docenten kunnen via onze website collegeplanken aanvragen waarop ze bibliotheekmateriaal apart laten zetten voor hun colleges. Zodoende is de benodigde literatuur gegarandeerd beschikbaar voor hun studenten en kunnen andere gebruikers het materiaal eveneens raadplegen. Studenten kunnen dit materiaal in de bibliotheek lezen of een (digitale) kopie ervan maken voor privégebruik. Van deze dienst wordt goed gebruik gemaakt. In 2025 betrof het ongeveer 100 collegeplanken met in totaal 1.305 fysieke boeken en digitale items, als e-books en online artikelen. Hiermee bedienen we ruim 5.000 gebruikers.



Vraagbeantwoording

Onze medewerkers beantwoorden aan de balie en per telefoon gemiddeld 145 vragen per dag. Via de digitale balie worden vragen van gebruikers beantwoord of uitgezet bij collega's binnen de UBL. In 2025 hebben we de landingspagina 'Contact' overzichtelijker gemaakt en duidelijkere wegwijzers naar andere (veel gezochte) informatiepagina's geplaatst. Zo verwachten we dat gebruikers hun antwoord op laagdrempelige vragen beter op onze website kunnen vinden.

Onze website wordt jaarlijks ruim 940.000 keer bezocht. Tot de meest geraadpleegde pagina's op onze website horen de informatie over openingstijden en de pagina voor het reserveren van studieplekken.



Collectie

Bezuinigingen op collectiebudgetten

Door de bezuinigingen die werden doorgevoerd op het (hoger) onderwijs was een aantal faculteiten genoodzaakt om te bezuinigen op hun collectiebudgetten. De UBL heeft in nauw overleg met deze faculteiten een aantal abonnementen op databases, e-journals, boekenseries en tijdschriften opgezegd. Een overzicht van abonnementen die per 31 december 2025 zijn opgezegd is beschikbaar.

UNESCO status voor brieven en archief Kartini

In 2025 heeft UNESCO een grote verzameling handgeschreven brieven en het archief van Raden Ajeng Kartini (1879-1904) erkend als documentair werelderfgoed. Kartini verzette zich tegen genderongelijkheid in de feodale Javaanse samenleving, waaronder gedwongen huwelijken, polygamie en gebrek aan onderwijs voor vrouwen. In een video vertellen hoogleraar Alicia Schrikker, voorzitter van de Vereniging KITLV, en onderzoeker Grace Leksana over het leven en de betekenis van Kartini en haar brieven.

De brieven en het archief zijn afkomstig uit de collecties van Universitaire Bibliotheken Leiden (326 brieven en gerelateerde stukken), Nationaal Archief Den Haag (9 brieven) en Nationaal Archief Indonesië (9 stukken). De drie collecties zijn gezamenlijk ingeschreven in het mondiale UNESCO Memory of the World Register. Deze lijst bevat documentair erfgoed dat van uitzonderlijke betekenis is en bewaard moet worden voor toekomstige generaties.



Naar aanleiding van de UNESCO-erkenning is over de Leidse Kartini-collectie de online [tentoonstelling Kartini, Advocate of Women's Rights](#) gemaakt. De tentoonstelling gaat aan de hand van stukken uit de collectie in op Kartini, de brieven en haar nalatenschap.

Illegaal fotografisch verzet Tweede Wereldoorlog UNESCO erfgoed

Naast de erkenning van de brieven van Indonesische voorvechter van vrouwenrechten Kartini als documentair werelderfgoed volgde in 2025 nog een tweede UNESCO-erkenning. UNESCO Nederland heeft 'De Ondergedoken Camera' - een groep Amsterdamse fotografen die de gevolgen van de Duitse bezetting en het verzet illegaal in beeld heeft gebracht - erkend als documentair werelderfgoed. Hun foto's uit de periode 1943-1945 laten zien hoe de oorlogsjaren zijn geweest. Het is de allereerste fotocollectie in Nederland met UNESCO-status. In een video vertelt [Maartje van den Heuvel](#), conservator Fotografie, over [De Ondergedoken Camera](#) en de opname in het Nederlandse Memory of the World register.

De foto's tonen zowel de angst, de honger en de onderduik als de vele vormen van verzet en hebben in belangrijke mate bijgedragen aan de beeldvorming van de Duitse bezetting. De negatieven, originele fotoafdrukken, contactalbums en fotoboeken van onder andere Cas Oorthuys, Emmy Andriess, Charles Breijer, Kryn Taconis en Ad Windig zijn afkomstig uit de collecties van het Maria Austria Instituut, Nederlands Fotomuseum, Stedelijk Museum in Amsterdam, NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies, Radboud Universiteit en Universitaire Bibliotheken Leiden. De collecties zijn gezamenlijk ingeschreven in het Nederlandse Memory of the World Register van UNESCO.

In 2025 verscheen ook het boek [De Ondergedoken Camera | Het laatste oorlogsjaar. Amsterdam 1944-1945](#), met niet eerder in boekvorm gepubliceerde foto's van het laatste oorlogsjaar. Bij fotografiemuseum FOAM in Amsterdam was van 1 mei tot en met 1 september 2025 de tentoonstelling [De Ondergedoken Camera](#) te zien.





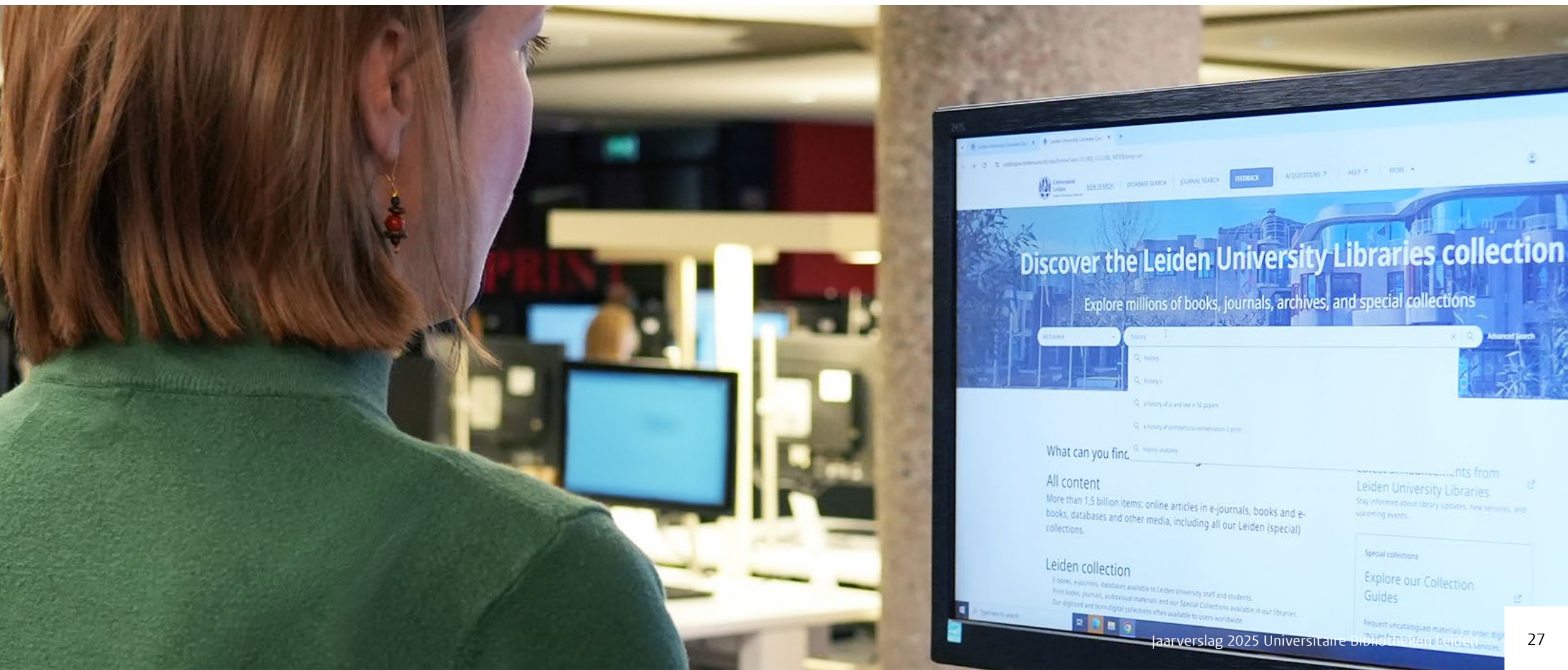
Zeven Leidse UNESCO-documenten

Met de toekenning in 2025 van de internationale en de Nederlandse Memory of the World-status voor respectievelijk de brieven van Kartini en De Verborgene Camera beheert de UBL inmiddels zeven collecties met de UNESCO-status. Eerder hebben de volgende vijf collecties de internationale Memory of the World-erkenning ontvangen: De eerste reis rond de wereld van Ferdinand Magellaan (zie [video](#)) in 2023, Hikayat Aceh (zie [video](#)) in 2023, Panji (zie [video](#)) in 2017, Babad Diponegoro (zie [video](#)) in 2013 en La Galigo (zie [video](#)) in 2011. Al deze documenten zijn gedigitaliseerd en via [Digital Collections](#) vrij beschikbaar.

Vernieuwing van de catalogus

Een grootschalige modernisering van de catalogus van de UBL werd voorbereid en is inmiddels beschikbaar op het welbekende [adres](#). Dit was noodzakelijk om een belangrijk aantal nieuwe functionaliteiten te introduceren die we stapsgewijs in 2026 zullen uitrollen. Het nieuwe systeem heeft de mogelijkheid om onze

gedigitaliseerde & born-digital collecties en de digitale publicaties opgeslagen in onze repositories vanuit de catalogus beschikbaar te stellen en te tonen. Verder biedt deze catalogus mogelijkheden op het vlak van AI zowel voor de onderzoeker die het systeem gebruikt als voor de bibliotheek als producent van metadata.



Leiden Chinese Queer Collection

Samen met het Leiden University Institute for Area Studies (LIAS) organiseerden we voor activisten, archivariissen en onderzoekers een tweedaagse workshop rond het bewaren en ontsluiten van informatie over queer geschiedenis en -cultuur in de Chineesprekende wereld. Samen verkenden we mogelijkheden om de collectie uit te breiden en samen te werken met andere instellingen. De tweedaagse workshop markeerde de officiële start van de Leiden Chinese Queer Collection. Voor het verzamelen, bewaren en toegankelijk maken van primair bronmateriaal (zowel analoog, digitaal en born-digital) voor de Leiden Chinese Queer Collection is aansluitend een crowdfundingsactie georganiseerd. Dankzij een schenking van het Nationaal Museum voor Literatuur Taiwan van dertig boeken met betrekking tot Taiwanese LGBTQ+, gepubliceerd tussen 1971 en 2022, kon de Leiden Chinese Queer Collection worden uitgebreid.



Gebruik bijzondere collecties

2025 was een recordjaar voor het gebruik van onze bijzondere collecties: meer dan 5.800 bezoekers maakten intensief gebruik van de leeszaal bijzondere collecties en vroegen meer dan 17.000 stukken aan.

Verder werden in de universiteitsbibliotheek meer dan 140 colleges gegeven door docenten van voornamelijk de Faculteit der Geesteswetenschappen, waarbij uitgebreid gebruik werd gemaakt van materiaal uit onze bijzondere collecties.



Project Achterstanden Bijzondere Collecties

Ook in 2025 zijn er in het project Achterstanden Bijzondere Collecties, dat in 2022 is gestart, diverse collecties ontsloten of is de ontsluiting verbeterd.

Het gaat onder meer over de collectie van E. du Perron, de collectie stereofotografie, de fotocollectie van de Oudheidkundige Dienst en het archief van Eva Besnyö.





Verhuizing collectie Academisch Historisch Museum

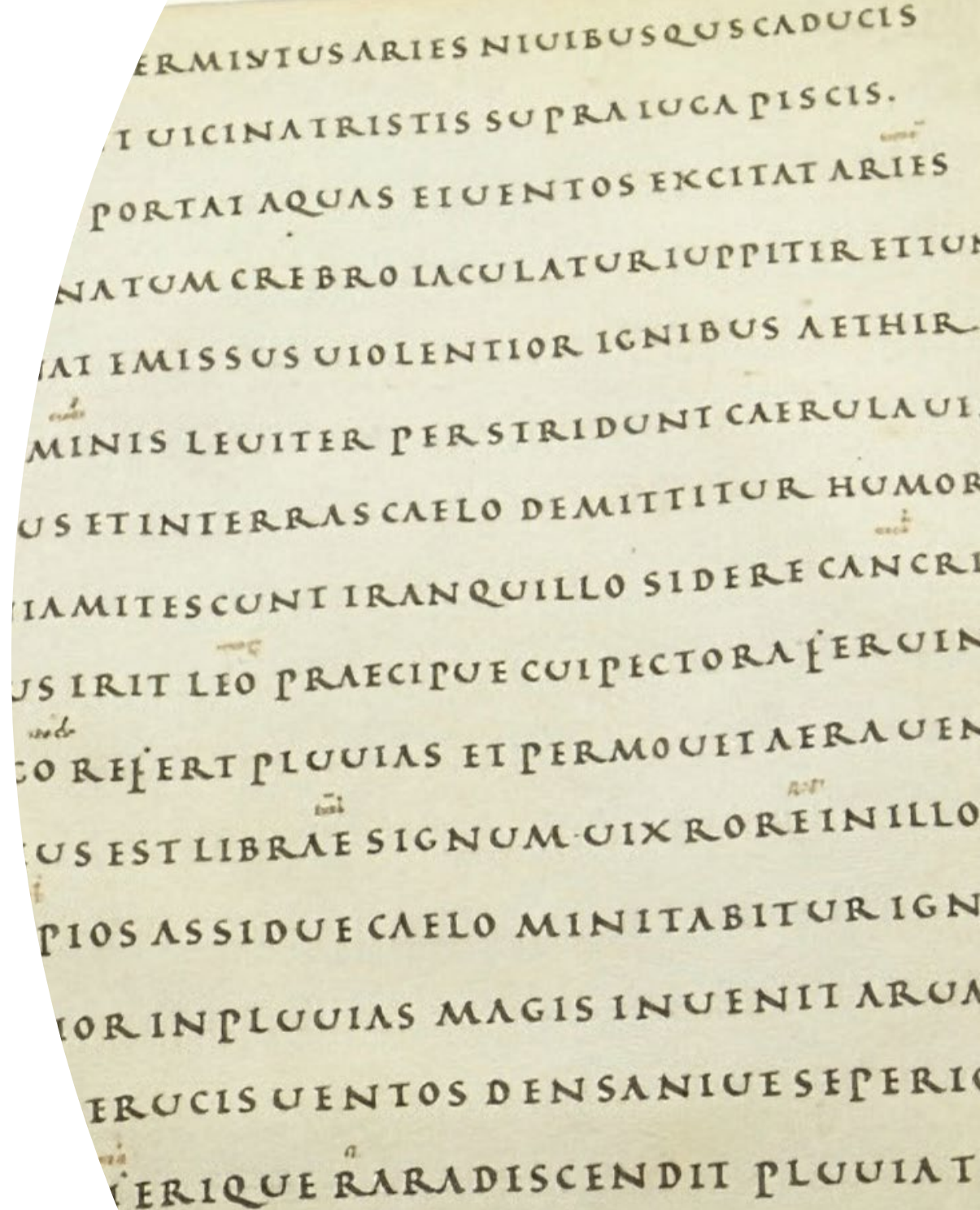
Het Academisch Historisch Museum (AHM) beheert een diverse collectie gerelateerd aan de geschiedenis van de Universiteit Leiden. Het omvat onder andere foto's, schilderijen, prenten, objecten, textiel en archieven. Sinds 2017 is het AHM onderdeel van de UBL. Om de collectie beter toegankelijk te maken voor onderzoek en onderwijs is in 2024 een meerjarig project gestart om de collectie fysiek over te brengen naar de depots van de UBL en de ontsluiting van de collectie te verbeteren. Hierdoor verbeteren we direct de bewaaromstandigheden van deze historische materialen.

In 2025 is de gehele collectie van het AHM ter voorbereiding van ontsluiting en verhuizing geïnventariseerd. Deze inventarisatie vormde de basis van diverse collectiewaarderingssessies die het afgelopen jaar hebben plaatsgevonden. Tijdens deze sessies is in overleg met onder andere conservatoren en leden van de Stichting Historische Commissie van de universiteit gesproken over de relatieve waarde van de collecties van het AHM en hun potentieel

voor onderwijs en onderzoek. Vanaf de tweede helft van 2025 worden de eerste schoonmaakacties en verhuisbewegingen plaats en is gestart met de ontsluiting. Het project zal naar verwachting eind 2026 worden afgerond.

Middeleeuwse handschriften open access beschikbaar

De belangrijkste deelverzameling middeleeuwse handschriften uit de bijzondere collecties van de UBL, de Codices Vossiani Latini, is nu open access beschikbaar via Digital Collections. De 324 Latijnse handschriften vervaardigd in middeleeuws Europa waren onderdeel van de privébibliotheek van Isaac Vossius, die in 1690 is aangekocht door de Leidse universiteit. Mede dankzij de middeleeuwse Latijnse handschriften van Vossius verspreidde de naam en faam van de Leidse universiteitsbibliotheek zich wereldwijd. De manuscripten zijn van grote wetenschappelijke waarde, niet alleen voor de reconstructie van klassieke teksten maar ook voor het historisch onderzoek naar de productie en het gebruik van vroegmiddeleeuwse handgeschreven boeken.



Oudste delen Universiteitsarchief digitaal toegankelijk

Dankzij Metamorfoze – nationaal programma voor het behoud van het papieren erfgoed – was het mogelijk om de oudste delen van het archief (tot ongeveer 1812) te conserveren en te digitaliseren, met als belangrijk onderdeel de resoluties van de Curatoren en van de Senaat, de twee oudste en belangrijkste bestuursorganen uit de geschiedenis van de Universiteit Leiden.

De Curatoren waren verantwoordelijk voor het dagelijks reilen en zeilen van de universiteit, zoals het aanstellen van hoogleraren, terwijl de Senaat, dat volledig uit hoogleraren bestond, verantwoordelijk was voor het onderwijs.

Een belangrijke bron over de oudste universiteit van Nederland, maar ook over allerlei onderwerpen die toen en in de eeuwen daarna speelden, zoals de vrijheid van religie en de rol van vrouwen in de wetenschap, is hiermee online beschikbaar gemaakt. De archieven en scans zijn toegankelijk via onze [Collection Guides: Archief van Curatoren en Archieven van Senaat en Faculteiten](#).



Vrienden van de Universitaire Bibliotheken Leiden

De UBL heeft een actieve Vrienden Stichting die de bibliotheek graag ondersteunt. Onze Vrienden dragen regelmatig bij aan bijzondere aankopen. Dankzij de Vrienden konden in 2025 weer een aantal belangrijke stukken en collecties worden verworven:

- Klaas de Vries, Schat-kamer ofte konst der stuurlieden, Amsterdam, Joannes Loots, 1707. (Aangeschaft ter gelegenheid van het afscheid van Els Jacobs als voorzitter van de Vrienden van de UBL.);
- Islamic architecture in Cairo; Gabriël Lékégian, Félix Bonfils, et al. 96 foto's;
- Een nieuwe en nauwkeurige kaart van geheel China. Vervaardigd in de hoofdstad, waarop alle provincies, prefecturen, districten, de vijf meren, vier zeeën en wegen zijn aangeduid. [Beijing?], c. 1870-1900;
- Collectie van 41 boeken uit het bezit van Menno ter Braak (1902-1940), met zijn aantekeningen.

Tijdens de jaarlijkse Vriendendag werd afscheid genomen van voorzitter Els Jacobs, die het stokje heeft overgedragen aan Mariken Teeuwen, bijzonder hoogleraar aan de Universiteit Leiden en afdelingshoofd bij het Huygens Instituut. Universiteitshistoricus Pieter Slaman en conservator Kasper van Ommen verzorgden lezingen, gekoppeld aan het themaprogramma 450 jaar Universiteit Leiden. Aansluitend vond de 'vlootshow' plaats waarin conservatoren de stukken toelichtten die in het afgelopen jaar met steun van de Vrienden zijn aangeschaft.



Maatschappelijke rol

Universiteit Leiden 450 jaar!

Op 8 februari 2025 bestond Universiteit Leiden 450 jaar. Dit bijzondere lustrum was voor ons aanleiding om de rijke universitaire collectie onder de aandacht te brengen. Ter gelegenheid van het jubileum werden uiteenlopende activiteiten voor het belangstellende publiek georganiseerd.

Tentoonstelling Leiden viert feest – 450 jaar optochten

Al sinds Leidens Ontzet op 3 oktober 1574 en de oprichting van de Universiteit Leiden worden in de stad optochten georganiseerd. Met de tentoonstelling 'Leiden viert feest – 450 jaar optochten' werd door UBL en Museum De Lakenhal de rijke optochtentraditie die Leiden kent gevierd. In de tentoonstelling ontdekten bezoekers welke ontwikkelingen deze optochten door de eeuwen heen in Leiden hebben doorgemaakt: van de militaire en theatrale parades door schutters en rederijkers in de vroegmoderne tijd en de studentmaskerades in de negentiende eeuw tot de taptoe vandaag de dag.



Lakenhal Laat en College op Zondag

Rond de tentoonstelling 'Leiden viert feest' organiseerden we met Museum De Lakenhal diverse activiteiten voor het publiek. Tijdens Lakenhal Laat liet het publiek zich verrassen door de studentencultuur door de eeuwen heen. Naast speedlezingen op zaal, een proeverij met historische studentenhapjes en een heuse studentikoze fotoshoot, waren er diverse panels.

Met een modehistorica blikten we terug op studentenmode door de jaren heen en met bekende alumni gingen we terug naar hun studietijd in Leiden. Tijdens het College op Zondag gingen we met verschillende experts in gesprek en namen we met hen een kijkje achter de schermen bij het maken van de tentoonstelling.



In Contact met Collecties

Voor het belangstellende publiek organiseerden we diverse In Contact met Collecties-bijeenkomsten rond prenten en tekeningen uit de collecties van de Universiteitsbibliotheek, stukken uit de rijke geschiedenis van de Universiteit Leiden en zeldzame en bijzondere oude gedrukte boeken. Na een introductie op de betreffende collectie kon het publiek zelf de stukken van heel dichtbij bekijken en beleven. Er namen meer dan 125 belangstellenden deel aan deze speciale 450-In Contact met Collecties-bijeenkomsten. De waardering voor het tonen van de vele unieke stukken rond de geschiedenis van de universiteit was bijzonder groot.

Boeken over onze collecties

‘Middeleeuwse boeken met eigen ogen zien, is als ervaring niet te overtreffen. Maar in dit prachtboek komen deze unieke handschriften ons dichterbij dan ooit.’ Deze lovende woorden van Frits van Oostrom, emeritus universiteitshoogleraar aan de Universiteit Utrecht en gespecialiseerd in de Nederlandse letterkunde van de middeleeuwen, illustreren de



grote waardering voor ons boek 'Schatten op schrift, 50 manuscripten uit middeleeuws Europa' dat in 2025 verscheen. Maar liefst achtendertig auteurs nemen onder leiding van André Bouwman, conservator middeleeuwse handschriften, en Irene O'Daly, universitair docent, de lezer mee op een reis door de middeleeuwen en de eeuwen erna aan de hand van bijzondere handschriften uit de collectie van de UBL. Van inhoud, uiterlijk en vormgeving tot hun reis langs gebruikers en bezitters, het wordt op toegankelijke wijze en met kleurrijke beelden besproken. Naast de Nederlandse versie verscheen het boek in het Engels onder de titel 'Written Treasures 50 Manuscripts from Medieval Europe'.

Van ons boek 'Kaarten die geschiedenis schreven 1000 jaar wereldgeschiedenis in 100 oude kaarten' uit 2022 over de rijke collectie kaarten en plattegronden van de UBL, en de Engelse versie 'Maps That Made History 1000 Years of World History in 100 Old Maps' verschenen afgelopen jaar vertalingen in het Duits en het Koreaans. Daarnaast zijn de rechten voor verschillende andere talen verkocht, waaronder Spaans en Chinees.



Podcastserie

Voor de UBLpodcast dook universiteitshistoricus Pieter Slaman met verschillende gasten in de geschiedenis van de oudste universiteit van Nederland. Dat deed hij aan de hand van historische documenten uit onze bijzondere collecties. In iedere aflevering bracht het duo ook een bezoek aan een locatie die een speciale plek heeft in de geschiedenis van de universiteit. We maakten de volgende afleveringen:

Een knokpartij in het Academiegebouw

– met Judith Pollmann

Verborgene vrouwenlevens aan de universiteit

– met Claire Morrison

Onder de zerken van de Pieterskerk

– met Ward Hoskens

Het koloniale verleden van de universiteit

– met Ligia Giay



Leiden Special Collections Blog

Voor het Leiden Special Collections Blog schreef '450 gast-blogger' en historicus Erik-Jan Dros diverse blogberichten over onderwerpen met betrekking tot de rijke universitaire geschiedenis. Voor zijn inspiratie en onderzoek maakte hij dankbaar gebruik van de collectie. Het betreft de volgende 450-blogs:

[Judging a book by its cover?](#)

[The Augustan rector](#)

[Claiming Coster](#)

[Picturing all the talents of the jubilee](#)

[Hitting the streets at the Dies Natalis](#)



Tijdschrift De Boekenwereld

In samenwerking met gasthoofdredacteur en universiteitshistoricus Pieter Slaman maakten we een speciale Leidse uitgave van het tijdschrift De Boekenwereld. In lijn met het universitaire lustrumthema 'Tijd' werden diverse Leidse stukken en collecties uitgebreid belicht. Alle deelnemers aan de viering van de dies natalis van Universiteit Leiden ontvingen ter gelegenheid van de jubileumviering een exemplaar van het Leidse nummer.

Bruiklenen voor tentoonstellingen

Onze collecties worden met regelmaat gebruikt voor tentoonstellingen in diverse musea, zowel in Nederland als daarbuiten. Gedurende 2025 leenden we in totaal 229 objecten uit, voor onder andere de volgende tentoonstellingen: 'Rachel Ruysch: Nature into Art' in het Toledo Museum of Art in Ohio (7 objecten), 'De Ondergedoken Camera' in FOAM (2 objecten) ter gelegenheid van de erkenning door UNESCO van deze collectie als Nederlands documentair werelderfgoed, 'Droomgezichten' in het Universiteitsmuseum Groningen (10 tekeningen van Johan Huizinga), 'The Book of Esther in the Age



of Rembrandt' in het Jewish Museum in New York en aansluitend in het North Carolina Museum of Art in Raleigh (2 objecten) en 'Discovering Ancient Egypt' in het Rijksmuseum van Oudheden (6 objecten). Soms gaat het daarbij om heel bijzondere stukken, zoals het tegeltableau 'Oost & West' van Jan Toorop ([KITLV 52V10](#)) aan het Singer Museum te Laren, een middeleeuws perkamenten handschrift uit ca. 900 ([VLQ 55](#)) aan het LWL-Museum te Paderborn en diverse etsen van Rembrandt aan het Kurpfälzisches Museum te Heidelberg en het Jakob Smitsmuseum te Mol.

Online tentoonstellingen

Met Scaliger-hoogleraar Rick Honings en promovendus Nick Tomberge maakten we een online tentoonstelling over toerisme in Nederlands-Indië. In de tentoonstelling worden de verschillende aspecten van toerisme in 'de Oost' belicht, van ervaringen en attracties tot stereotypen. In 2024 verwierven we een collectie van tweehonderd jaar almanakken en prenten, van 1815 tot en met 2015. De collectie is bijeengebracht door verzamelaar Bart Fontein die al tijdens zijn studietijd



in Leiden was begonnen met verzamelen. Naar aanleiding van de schenking maakten we de online tentoonstelling Van ontgroening tot geleerd zijn: Het Leidse studentenleven in almanakprenten.

Symposia, boekpresentaties en avonden

Gedurende het hele jaar organiseerden we in samenwerking met uiteenlopende partners bijeenkomsten rond onze moderne en bijzondere collectie. We markeerden hiermee onder andere schenkingen en de toegankelijkheid van onze collectie, veelal in combinatie met een pop-up tentoonstelling. Het betreft de volgende activiteiten:

Symposium collectie Sneevliet

Het krijtje van Einstein: de geschiedenis van het universitaire onderwijs en onderzoek in objecten

Symposium - De Middeleeuwen als inspiratiebron

Schrijven over vernietiging - Sem Dresden Symposium

Pioniers van de natuurfotografie

Boekpresentatie Surinaamse fotografie



In de Huygenszaal van de universiteitsbibliotheek, een populaire plek met een actueel aanbod aan kranten en opinietijdschriften uit binnen- en buitenland, worden sinds 2024 op aantrekkelijke wijze boeken uit onze collectie getoond. In 2025 werden boeken gerelateerd aan de thema's Comics Canon, Student en Schrijver en De Alternatieve Leeslijst gepresenteerd aan onze bezoekers, die de boeken uit deze thematische selectie ook mochten lenen. De leeslijsten waren naast fysiek in de leeshoek ook online beschikbaar.



Fellows Scaliger Instituut

Al vele jaren komen onderzoekers uit de hele wereld met een beurs van het Scaliger Instituut naar Leiden om onderzoek te doen in onze wereldvermaarde collectie. In 2025 bestond het Scaliger Instituut 25 jaar. In de loop der jaren hebben zo'n 500 internationale fellows en gastonderzoekers uit meer dan 40 landen dankzij het Scaliger Instituut en de sponsors onderzoek bij ons kunnen doen.

In 2025 waren in totaal 24 gastonderzoekers en 17 Fellows aan het Scaliger Instituut verbonden, waaronder vier Brill Fellows, een Fellow for Digital Scholarship, twee MNL-Fellows, vijf Scaliger Fellows (onbetaalde gastonderzoekers) en drie Lingling Wiyadharma Fellows. De fellowships werden mogelijk gemaakt door Uitgeverij De Gruyter Brill, de Vera Gottschalk-Frank Stichting, de Isaac Alfred Ailion Stichting, de Juynboll Stichting, Uitgeverij Elsevier, Mw. H.M.A. Drewes, het Robert van Gulik Fonds en het Lingling Wiyadharma Fonds. Wij zijn alle sponsors hiervoor bijzonder dankbaar.





Organisatieontwikkeling

Nieuw collectiebeleidsplan

In 2025 hebben we een nieuw collectiebeleidsplan opgesteld, met daarin de beleidsprioriteiten voor de komende jaren met betrekking tot de vorming, het beheer, de beschikbaarstelling en het gebruik van de UBL-collectie. Centraal in het collectiebeleidsplan (zie de [publieksversie](#)) staat de visie dat onze collectie niet alleen een essentieel en onlosmakelijk onderdeel is van het onderzoek en onderwijs dat aan de Universiteit Leiden plaatsvindt, maar ook van groot internationaal belang is vanwege de wetenschappelijke en cultuurhistorische waarde van het erfgoeddeel in de collectie. Hiermee biedt het collectiebeleidsplan een verdieping op ons huidige beleidsplan '[Open for All](#)'.

Sinds het vorige collectieplan heeft de UBL met een flink aantal veranderingen te maken gehad, zoals een explosieve groei van het aantal (open access) informatiebronnen, de overdracht van enkele zeer omvangrijke en belangrijke collecties van andere instellingen (zoals die van het KITLV, het KIT, het NINO, het ASCL en het LUMC) en de door de COVID-epidemie sterk gestimuleerde behoefte bij de primaire doelgroepen om de UBL-collectie zo veel mogelijk online vanuit huis te kunnen raadplegen

Het nieuwe collectiebeleidsplan besteedt in het bijzonder aandacht aan drie thema's: collectieprofiel, collectiegebruik en collectiemanagement.





Tussentijdse evaluatie Beleidsplan Open for All

Het meerjarenbeleidsplan van de UBL, getiteld 'Open for All', werd in 2024 afgerond en gepubliceerd. Aan de hand van vijf thema's (Onderzoek, Onderwijs, Collecties, Maatschappelijke en internationale rol en Organisatie) zijn de hoofdlijnen voor de komende jaren uitgezet. In 2025 hebben we een tussentijdse evaluatie uitgevoerd om een beeld te geven van hoe we er nu voor staan.

In de tussentijdse evaluatie hebben we zowel de vertrekpunten als de actiepunten van het meerjarenbeleidsplan onder de loep genomen. De conclusie luidt dat met de inzet van de medewerkers van de UBL we mooi op weg zijn om de voornemens van het beleidsplan te realiseren.

Bij het opstellen van 'Open for all' hadden we nog geen rekening gehouden met de bezuinigingen waar de universiteit mee geconfronteerd zou worden. Het MT heeft toen besloten het beleidsplan over de periode 2024-2028 toch ongewijzigd te publiceren. De ambities blijven hetzelfde, maar het tempo waarin we onze beleidsvoornemens kunnen realiseren, zou allicht door de bezuinigingen lager moeten liggen.

Digitale systemen en cybersecurity

Veel aandacht is besteed aan het vernieuwen van een groot aantal systemen met vooral nadruk op de verbetering van de cybersecurity. Onze repository systemen worden dagelijks bestookt door met name 'bad bots' en 'scrapers', die ondanks regelgeving de inhoud van onze repositories trachten leeg te zuigen voor AI-gerelateerde activiteiten. Samen met het ISSC werd er gewerkt aan het trainen van een intelligente firewall tegen deze bots, maar ook het weerstaan van meer gerichte aanvallen op onze systemen.

Naast het feit dat we allerhande maatregelen moeten nemen om dit continue bestoken van onze repository systemen door 'bots' en 'scrapers' tegen te gaan, betekent het ook dat we geen betrouwbare cijfers meer kunnen genereren over het daadwerkelijk gebruik door personen. In 2024 werd het Digital Collections repository meer dan M 2,6 keer bezocht. Dit konden we toen nog corrigeren en tot een kleine K 950 bezoeken van personen terugbrengen. In 2025 is Digital Collections meer dan M 8,4 keer bezocht, het overgrote deel hiervan is verkeer van bots en scrapers. Het is vrijwel niet meer mogelijk om hierop een correctie toe te passen,

omdat deze bots en scrapers zich inmiddels weten te verbergen onder een grote spreiding van IP-adressen in vele landen.

Een zeer grote verandering die intensief werd voorbereid, is het onderbrengen van de digitale inhoud van onze drie repositories (Digital Collections, Scholarly Publications, Student Theses) op het platform van onze vernieuwde catalogus. Dit is een grootschalig project waarbij meer dan 560.000 digitale objecten, 136.000 wetenschappelijke publicaties en 60.000 scripties worden verhuisd naar een nieuw platform terwijl raadpleging, invoer en beschikbaarstelling in internationale zoeksystemen gehandhaafd moet blijven. De drie verschillende repositories komen in de loop van 2026 beschikbaar op het nieuwe platform.

Daarnaast werden nieuwe systeemversies geïmplementeerd voor IIF (International Image Interoperability Framework), Collection Guides, digitale tentoonstellingen, LUCRIS (Converis) en Vireo. Onze EZproxy infrastructuur werd overgebracht naar de cloud.

Digitaliseringstudio vernieuwd

Begin 2025 hebben we onze digitaliseringstudio opnieuw ingericht waardoor we de grote verscheidenheid aan materiaal in onze bijzondere collecties – van manuscripten en filmnegatieven tot bamboekokers – kunnen digitaliseren. Met de nieuwe apparatuur is het beter mogelijk om de materiële aspecten van de UBL-collecties vast te leggen. De digitaliseringstudio is hiervoor uitgerust met geavanceerde apparatuur: de Phase One iXH en de Fujifilm GFX 100s II camera's.

De nieuwe studio verzorgde in 2025 – naast veel digitaliseringswerkzaamheden voor Digital Collections, onze online tentoonstellingen en scanopdrachten voor externe klanten – de fotografie voor twee belangrijke publicaties over onze collecties: Schatten op Schrift – 50 manuscripten uit middeleeuws Europa en Nippon – Japan door de ogen van Philipp Franz von Siebold, 1832-1852, dat voor 2026 op de planning staat.



AI-overeenkomst met internationale erfgoed- en kennisinstellingen

Op 3 december 2025 werd in London de organisatie AI4LAM (Artificial Intelligence for Libraries, Archives en Museums) opgericht. De UBL is founding member samen met meer dan veertig vooraanstaande internationale erfgoed- en kennisinstellingen. Samen met onze partners in AI4LAM wil de UBL werken aan kennisdeling en aan veilige, transparante AI-toepassingen binnen het erfgoeddomein voor zowel educatieve, onderzoeks- en publieksgerichte doeleinden.

De Universiteit Leiden is een van koplopers in Nederland in de toepassing van AI binnen onderzoek en onderwijs onder meer via SAILS het interdisciplinair onderzoeksprogramma. De UBL wil de mogelijkheden van AI verder exploreren op het vlak van metadatering, digitale informatievaardigheden, beeldherkenning en de kwalitatieve evaluatie van AI-embedded toepassingen op informatiesystemen.



Opleiding en training

Om onze nieuwe medewerkers kennis te laten maken met de bibliotheek organiseren we sinds enkele jaren het eigen opleidingsprogramma *UBL Basics*. In 2025 hebben vijftien medewerkers deelgenomen en de opleiding succesvol met certificaat afgerond.

Ieder jaar organiseren we voor medewerkers van alle afdelingen een summerschool met luchtige en serieuze bibliotheekgerelateerde onderwerpen, zodat in een rustige periode van het jaar onderlinge kennisuitwisseling tot stand komt.

In 2025 heeft een groep medewerkers van verschillende afdelingen de LEAN Green Belt-cursus gevolgd. De Green Belt is een vervolg op de Yellow Belt, die de meeste UBL-medewerkers al gevolgd hebben, en geeft diverse handvatten om meer complexe processen en projecten LEAN op te pakken.

Alle baliemedewerkers hebben een training 'Klantvriendelijkheid' gehad en de nieuwe medewerkers aan de verschillende informatiebalies hebben succesvol een training 'Omgaan met emotie en agressie' gevolgd.



Financieel overzicht

Exploitatie (bedragen in k €)	Begroting 2025	Realisatie 2025
Baten		
Universitaire bijdrage	18.667	19.387
Baten onderwijs	12	8
Onderzoeksbaten werk in opdracht van overige derden	0	50
Overige baten	7.447	7.213
Totaal baten	26.126	26.658
Lasten		
Personeelslasten	13.564	13.152
Afschrijvingslasten	420	279
Materiële lasten	12.142	13.436
Totaal lasten	26.126	26.864
Financiële baten/lasten & deelnemingen	0	2
Netto resultaat	0	-208
Personeel in FTE (jaargemiddelde)	Begroting 2025	Realisatie 2025
OBP O&O	108,2	101,7
OBP	45,5	45,7
Totaal aantal FTE in eigen dienst	153,7	147,4

Cijfers 2025

UBL als organisatie

Locaties	9
Studieplekken op alle UBL-locaties	2531
Uren per week open: locatie UB (alle locaties)	103 (590)
Vragen beantwoord via balies, telefoon en online	52.134
FTE medewerkers	147,4

Bereik

Bezoeken website	942.443
Abonnees Leiden Special Collections Blog	1.404
Volgers op Facebook	6.200
Volgers op LinkedIn	1.150
Volgers op Instagram ub.leiden	4.947
Views video's op YouTube	48.300

Partner in onderwijs

Cursussen	232
Individuele ondersteuning studenten	238
Cursusdeelnemers	11.400

Cijfers 2025

Collectie

E-books in collectie	948.495
Toegang tot elektronische tijdschriften	89.634
Publicaties in Scholarly Publications	133.076
Omvang gedrukte collectie	4.912.863
Aanwinsten gedrukte boeken	26.047
Objecten in Digital Collections	563.481
Aantal Collection Guides	702

Gebruik

Uitleningen	98.711
Bezoekers Bijzondere Collectie	5.814
Zoekacties in de catalogus	4.878.477
Raadplegingen e-books	605.569
Geraadpleegde artikelen in elektronische tijdschriften	4.265.406
Downloads van publicaties in Scholarly Publications	8.988.072*
Bezoeken Digital Collections	8.464.827*
Internationale gastonderzoekers en fellowships	20

*) Dit zijn onbetrouwbare cijfers, lees de achtergrond hierover op pagina 52.



Leiden University Library

Centrum
Academiegebou



**Universiteit
Leiden**

Universitaire Bibliotheken Leiden